

hebben, daar

ar voor oogen
le God in Zijn
verbrengt; om
len verhooren.
het zeker, dat

alles, waarom

en wij, en wel
uttig is. Maar
n, dat hiertoe
t ons niet ge

iel van gebod,

dden aan Zijn
lles, wat men
it.

en het besluit.

ZIJT.

anspraak wóór

lden, onze aan-
a zullen onder-
God, die Zich

en, welken en
llen opwekken
te roepen.

G. B.

KUNST

ellen en schetsen
Calvin—Spieren-
Oordt, enz. Met
D. van Dijk en
s. — Uitgegeven
n.

ering hooren,
als zou „het
ijn tijd gehad
gevers Bosch
aan zijn.

g novellen en
op het huwe-
ren uit de in-
en verhande-
n, waarin ons
het huwelijks-
n, maar tevens
de er gouden

ren dat er nog
en dat al niet
at werd! Kleu-

ij bezoekt met
se gelegen zijn.
rijfster die een
an de landen
om de Middell-
it gebied en de
a worden, een

eid, dat ruime
d, dat aan de
in door hoogte
konde van het
dragelijke hitte
euwig blauwen
lei tot October
verfrisschend
zijn stralende
pmarsch in de
e Keurboekerij

erftochten ook
l vond zij on-
„De buigzame
de pluim van
tigheid der cy-
puntiae — dat
gelen, die het
Zee-gebied het
en vaste woon-
matigen arbeid
licht en genees-
e-olijfboom. Hij
dsche Zee land
dem, hij groeit
d. Slechts waar
i nog koud is,
paar slokken
Berber. Brood
arvan leeft de
Olijfolie, pru-
es, groenten in

ten, kinderen, werkmenschen, ouden van dagen, de moeder, torens en klokken, zee en rivieren, ze hebben allemaal op hun beurt gediend als onderwerpen voor een gemengden bundel.

Nu heeft een dergelijk boek ongetwijfeld veel voor. Al zouden er van de twaalf schetsen, bij wijze van spreken, maar vijf werkelijk goed zijn, dan nog is het de moeite waard den verzamelbundel te bezitten. En in de rij van dergelijke boeken maakt „Trou-riugh“ wel een zeer goed figuur. De eene schets mag dan al beter zijn dan de andere, er wordt hier bijna zonder uitzondering goed werk gegeven. En dat kan lang niet van alle soortgelijke bundels gezegd worden!

Na de goede, concrete inleiding van Ds van Dijk opent de rij der schetsen met een verhaalfragment van Agni van der Torre: „De discussie in de kluis“. Nu kan men het werk van Agni van der Torre in zooverre met dat van Wilma vergelijken: het moet iemand „liggen“. Daarmee is het niet veroordeeld. Maar voor ons gevoel zijn de figuren in dit verhaal wat onwezenlijk, wat al te artistiek in hun liefkoosde fluweelen jaszjes. Er wordt zooveel in gepraat. Er worden zooveel theorieën in verkondigd dat het leven wat op den achtergrond raakt.

Wel een groote tegenstelling hiermee vormt de bijdrage van Ada Tijmes-Jonkman, „Verklaard Uitzicht“. Hier is de directe aanraking met het leven, een aanraking die pijn kan doen. Het gegeven van deze schets is ongewoon. Een jonge vrouw, die na zeven lange verloovingsjaren eindelijk zal gaan trouwen, komt in haar bruidsdagen tot de ontdekking dat een zeventienjarig leerlingetje van haar conversatieles voorbehoed-middelen gebruikt. Als ze er de moeder van het meisje mee in kennis stelt, schrijft deze in een correct briefje terug dat ze blij is, zoo'n verstandige dochter te hebben.

In haar grooten afkeer en ontreddeering komt Ruth tenslotte tot deze belijdenis: „Ik sta naast Jeanette Labó. Waarom heb ik altijd de grenzen geweten, en een kind als Labó niet? Dit is geen verdienste. Duizend remmen heb ik gehad. De beschutting van het ouderlijk huis... de herinnering aan Moeder — je geweten — — God! Het is een wonder, bewaard te zijn gebleven.“ Dit is een heel goede schets, fris en vlot geschreven.

Minder bewonderen we de bijdrage van G. Mulder, „Op hoenderpark „de Witte Leghorn“. Er zijn aardige momenten in, maar de auteur overdrijft hier en daar. We kunnen niet gelooven dat het eene knechtje van het hoenderpark, een doodgewone min of meer ruwe jongen, tranen in de oogen krijgt van narigheid als de haas een van de kippen voor zijn vrouw gaat slachten!

„Het kind klopt aan“, van Jo Kalmijn—Spierenburg is een in zuiveren stijl geschreven schets over het moederschap, dat lijdelijk afstand scheppen kan tusschen man en vrouw. Heel mooi en zuiver gezien is het, als de schrijfster Klaas Klokkenmaker de klokken stil laat zetten in den winkel, terwijl Jannetje in de achterkamer om het nieuwe leven worstelt. „Voor het eerst in zijn leven haat Klaas Klokkenmaker de klokken. Hij wil ze stil zetten, misschien is het vonnis daar-

door op te schorten. Hij kan nu begrijpen, waarom de klokken Jannetje altijd gehinderd hebben.“

D. v. d. Stoep is verlegenwoordigd met een goede schets „Ons kind wordt gedoopt“. Van der Stoep is onmiddellijk te herkennen. Al zou 't niet aan zijn vrouw Charlientje zijn, dan toch aan zijn eigen, nuchteren kijk op de dingen! De nuchterheid, die hem op onbarmhartige maar eerlijke manier laat vertellen hoe de doop van Karel grootendeels schuilt onder banaliteiten en onbelangrijkheden. Maar die ons de dingen tenslotte duidelijk maakt als de schrijver zegt: „Het mensche-lijke contrasteert zoo sterk bij Gods barmhartige wonderdaden in Zijn kerk, die Christus bezig is te bouwen, en waaraan Hij ook Karel als een levende steen heeft toegevoegd. En op dat contrast stuiten wij altijd met een glimlach of met angst“.

De schets „Schaduw en Licht“ van Sjoerd Leiker is geschreven in een bezonnen, rustigen toon, die af en toe associaties oproept aan Van Schendel. Deze bijdrage valt niet op door het gegeven. Maar dit proza, dat weinig dialoog behoeft, is op zichzelf opvallend genoeg om belangstelling te wekken voor den dichter en prozast Sjoerd Leiker.

Levensles, door Leentje M. Hagen is in zijn echtheid en eerlijkheid een der mooiste schetsen van het boek. De schrijfster heeft doorvoeld hoe verschillend in levenstoon een kloof maakt tusschen mensch en mensch. Een kloof die alleen overbrugd kan worden door eigen wil te verzaken en God alleen aan te hangen.

In de korte, goedgeschreven schets „Bij de gratie Gods“ door Derk de Vries confronteert een handelaar, „un homme arrivé“, zich op een donkeren zomerafavond met verleden en heden. Om tot de slotsom te komen dat hij woont in een huis dat hij niet gebouwd heeft. Er zit een gespannenheid in deze bladzijden, die suggereerend werkt.

De beide volgende bijdragen, „De tafel van veertien“ door Rudolf van Reest, en „In Vaders leerschool“ door Herm. Steg-gerda laten geen diepen indruk na. Het is ons niet te doen om „cijfers te geven“, maar we meenen dat deze twee schetsen toch niet boven het middelmatige uitkomen.

Van Hendrika Kuyper—Van Oordt is er een schets, „Het scheeve juk“. Mevrouw Kuyper—Van Oordt beschrijft hierin hoe gevaarlijk het is, als menschen van verschillende stand een huwelijk met elkaar aangaan.

Deze bijdrage verradt weer duidelijk en direct het meesterschap van de schrijfster. In de uitbeelding van jonker Renger Roke van de Willigen, zijn ouders, zijn omgeving en coterie is mevrouw Kuyper—Van Oordt op haar best. Men zou zeggen, hier is zij in haar element. Maar de vraag rijst bij ons op: is de uitbeelding van Dientje Veneman, de dommeestochter, hier en daar niet wat geharageerd?

Dezer dagen lezen we juist ook de novelle „Heer Gillis Midavaine“, die mevr. Kuyper—Van Oordt schreef als bijdrage in den bundel „Van hoepelrok en pruikentooi.“ Het valt u onmiddellijk op, dat

1) Uitgave van G. F. Callenbach, Nijkerk.

ben.“ Altijd zijn de straten slecht, die in de groote havensteden naar zee leiden. Overal in deze haven-plaatsen vinden verdachte individuen een schuil-hoek; zelfs de best georganiseerde politie kan niet alles bewaken wat er aan bruine en zwarte gezichten komt en gaat.“ (a.w. pag. 15.)

Deze eenheid van klimaat, van zeden en gebruiken, van leefwijze, moet een zeer bijzondere be-tekenis gehad hebben voor den rustigen voort-gang van de prediking van den gekruisigde en opgestanen Heiland. Wij kunnen dit te beter be-seffen als we acht geven op de ontelbare moei-lijkheden die de zendingen juist op dit punt hebben te overwinnen.

Het is voor Europeanen soms heel moeilijk om zich aan te passen aan het klimaat, dat op het zendingsterrein, dat speciaal voor onze kerken te bearbeiten is, zich doet gelden. Lang niet iedereen is geschikt voor een jarenlang verblijf in de tropen. Het brengt zijn eigenaardige moeilijkheden met zich mee, dat men op vele punten zich aan een andere leefwijze moet gewennen dan hier in Ne-derland het geval was.

Met dit alles hebben de apostelen op hun uit-gestreckte zendingsreizen weinig moeite gehad. Waar zij ook kwamen, overal vonden zij dezelfde warmte- en koude-verschillen, waar zij ook verblijf moesten houden, overal vonden zij dezelfde spijs en drank. Waar zij ook arbeiden moesten, overal vonden zij dezelfde middelen om het lichaam tegen overmatige hitte en tegen te groote koude te be-schermen.

Is het voor onze zendingen vaak dringend noodzakelijk dat ze na een periode van werken in de tropen eenigen tijd verkeerden in een ander land, om weer „op verhaal“ te komen, voor de apostelen, die door de landen van het Middelland-sche Zee-gebied trokken, was dit niet noodig. Aan-passen behoefde men zich nergens. Wanneer aan het klimaat was niet noodig. Verandering van leefwijze behoefde men nimmer te overwegen. De

in deze buitengewoon mooie novelle de schrijfster toch veel meer in haar kracht is. Zij beweegt zich daar op een terrein dat geheel het hare is, met een gratie en charme die volkomen aansluiten bij het gegeven.

De laatste schets uit „Trou-riugh“ is van de hand van P. J. Risseeuw. In „Afstand“ be-schrijft hij dat de oude Adriaan Visée voelt, hoe langzamerhand „de pinnen van zijn aardse huis worden losgemaakt“.

Deze warm-geschreven schets ontroert. Voor ons is het aantrekkelijkste in het werk van Risseeuw dat hij zijn personen zoo direct beschrijft vanuit hun geloofsleven. Wat bij een ander misschien „opgelegd“ zou aandoen, is bij hem volkomen natuurlijk en echt. En dat brengt zijn werk, ook in deze fijne schets, zoo dicht bij ons.

De ballade van Martien Beversluis, „Liefde in 't Zeeuwsch“, waarmee de bun-del besluit, is wel aardig, maar doet wat vlak aan.

De uitvoering van het boek is, voor zoover het de band betreft, heel mooi. De illustraties van A. Molenaar kunnen we niet zoo waardeeren.

M. GR. GILHUIS—SMITSKAMP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

„Niet overdrijven“.

I.

In den laatsten tijd wordt telkens gewaar-schuwd voor eenzijdigheid en overdrijving.

„Ja“, zegt men dan, „'tis wel goed, dat daar eens op gewezen wordt, maar — men moet dat niet te ver drijven, men moet niet eenzijdig wor-den, want overdrijving is altijd de moeder van ketterijen.“

„Het is goed“, zegt men, „dat op de waarde van het verbond gewezen wordt, maar gij moet ook op andere dingen letten; de verkiezing is er immers ook.“

„Het is noodig“, zegt men, „dat gij u wacht voor wereldgelijkvormigheid, maar ziet toe, dat gij niet geraakt tot doopersche mijding.“

„Niet te ver gaan, niet eenzijdig worden.“ Niet waar, dat klinkt behartigingswaard.

En toch meen ik, dat er tegen deze rodenoering groote bezwaren zijn in te brengen.

Heel kort kan ik dat bezwaar aldus onder woorden brengen: „Op een goeden weg kan men nooit te ver gaan. Als iemand, doorlopende op den weg, dien hij insloeg, tenslotte verkeerd uitkomt, dan deugt die weg van het begin af reeds niet.“

Indien uitwerking en doorvoering van een be-ginsel tot eenzijdigheid voert, dan is dat beginsel niet zuiver geweest.

...

Ik wil, om duidelijk te maken wat ik bedoel, een voorbeeld geven.

apostelen die krachtens geboorte en opvoeding de zeden en gebruiken van hun landslieden ken-den, behoefden nimmer verontrust te zijn dat zo met de zeden van andere landen en volken in con-flict zouden komen.

Kunnen onze zendingsarbeiders in de meeste gevallen eerst nuttig en gezegend werk verrichten als zij zich terdege op de hoogte gesteld hebben van de adat van het volk waar zij het evangelie zullen uitdragen, en moet er moeizame en lang-durige studie vooraf gaan om daarin eenig inzicht te krijgen, een dergelijke voorbereiding was voor de eerste predikers van het evangelie niet zoozeer noodig. Zij konden voortgaan van het eene land naar het andere, en van de eene volksgroep naar de andere zonder dat er bepaalde moeilijkheden waren te overwinnen.

Maar dan moeten wij hierin ook zien dat God, Die de Schepper is van alle dingen, in den och-tendstond van de schepping de gebieden van de Middellandsche Zee reeds zoodanig heeft geformeed, dat in de volheid des tijds de apostelen ongehinderd zouden kunnen voortwerken met de blijde boodschap der zaligheid en dat deze mannen daarin ongestoord zouden kunnen bezig zijn.

En zoo wordt ons dus ontdekt, als wij letten op deze eenheid van klimaat en van levensgewoon-ten in dit gebied, dat de Onzienlijke en de alleen wijze God niet slechts de Schepper is van alle dingen, maar dat Hij ook naar Zijn voorzienig bestel bij de schepping de mogelijkheden in Zijn wereld gelegd heeft om in het keerpunt van de mensche-lijke geschiedenis, in den tijd na de uit-storting van den Heiligen Geest het evangelie van Gods Zoon haastig verder te kunnen dragen tot aan de „einden der aarde“.

D.

H. M.